

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ: ΜΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΩΝ ΠΑΙΓΝΙΩΝ

Υπό

Κώστα Βελέντζα, Γιάννη Παπαναστασίου, Γιώργου Τσιότρα
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Abstract

THE FORMATION OF A NEW POLITICAL PARTY AND THE POLITICAL EQUILIBRIUM: AN APPLICATION OF THE GAME THEORY

In this paper we apply the concepts of game theory on a political environment characterized by the existence of two dominant parties. Specifically, we analyze the effects that a new party will have on the behaviour of the established parties (JEL: C70, D72).

1. Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία έχει ως σκοπό την μελέτη των πιθανών επιπτώσεων που θα έχει η δημιουργία ενός νέου πολιτικού κόμματος στην πολιτική συμπεριφορά των ήδη υπάρχοντων κομμάτων. Η ανάλυση που ακολουθείται βασίζεται στη θεωρία των παιγνίων, τα θεωρήματα της οποίας μπορεί μεν να χρησιμοποιούνται κατ' εξοχήν για την μελέτη διαφόρων οικονομικών θεμάτων, αλλά αυτά μπορούν να εφαρμοστούν και σε άλλες επιστήμες.

Στα πλαίσια της θεωρίας του πολιτικού ανταγωνισμού, τα τελευταία χρόνια έχουν αναπτυχθεί διάφορα μοντέλα που προβλέπουν την είσοδο νέων ανταγωνιστών και ασχολούνται με τη συμπεριφορά των κυρίαρχων (εγκατεστημένων) κομμάτων, τα οποία αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο εισόδου ενός νέου κόμματος στην πολιτική σκηνή. Τα συγκεκριμένα μοντέλα εμφανίζουν ορισμένα χαρακτηριστικά, τα σημαντικότερα των οποίων είναι: α) οι τρόποι ανταγωνισμού μεταξύ των εγκατεστημένων κομμάτων και β) τα είδη των προσδοκιών που διαμορφώνουν τα υπάρχοντα κόμματα σχετικά

με τις αντιδράσεις των νέων κομμάτων στις διάφορες στρατηγικές τους επιλογές.

Στην παρούσα εργασία εξετάζεται ένα παίγνιο πολιτικής αναμέτρησης, όπου τα κόμματα ανταγωνίζονται μεταξύ τους προσφέροντας τις πολιτικές τους θέσεις στο εκλογικό σώμα. Δεδομένου του φάσματος των ιδεολογικών προτιμήσεων των ψηφοφόρων στον πολιτικό χώρο, θεωρούμε ότι κάθε ένα από τα κόμματα χαράζει την κατάλληλη στρατηγική επιλέγοντας την πολιτική του θέση. Πιο συγκεκριμένα, στην εργασία παρουσιάζεται ένα ιεραρχικό παίγνιο πολιτικής στο οποίο τα ήδη υπάρχοντα κόμματα συμπεριφέρονται ως Nash παίκτες μεταξύ τους και ως Stackelberg παίκτες σε σχέση με ένα νέο πολιτικό κόμμα. Δηλαδή, τα ήδη εγκατεστημένα κόμματα επιλέγουν τις πολιτικές τους θέσεις ταυτόχρονα, προβλέποντας πλήρως τη θέση (στρατηγική) του νέου κόμματος μέσα στον πολιτικό χώρο. Έτσι, κάθε εγκατεστημένο κόμμα αποφασίζει για την πολιτική του επιλογή λαμβάνοντας υπόψη την ταυτόχρονη επιλογή των άλλων εγκατεστημένων κομμάτων καθώς και την μεταγενέστερη επιλογή του νεοϊδρυθέντος κόμματος.

2. Υποθέσεις - Στρατηγικές

Υποθέτουμε ότι το πολιτικό σκηνικό μιάς χώρας χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη δύο μεγάλων κομμάτων (διπολισμός), που καλούνται 1 και 2 και ένα, υπό ίδρυση, νέο κόμμα, που ονομάζουμε 3. Επιπλέον, θεωρούμε ότι υπάρχει ένας συγκεκριμένος πολιτικός χώρος, ο οποίος στο σχήμα που ακολουθεί παρουσιάζεται από το διάστημα AB, μέσα στον οποίο βρίσκεται η πολιτική θέση κάθε ψηφοφόρου. Τα εγκατεστημένα πολιτικά κόμματα 1 και 2 χαρακτηρίζονται από τις θέσεις τους, y_1 και y_2 , που έχουν επιλέξει σε αυτόν τον πολιτικό χώρο (AB), ενώ κάθε ψηφοφόρος επιλέγει στις εκλογές εκείνο το κόμμα που βρίσκεται πιο κοντά στην πολιτική του θέση.

Το ερώτημα που ανακύπτει στην προκειμένη περίπτωση είναι το πώς θα πρέπει να αντιδράσουν τα κόμματα 1 και 2 μέσα στον πολιτικό χώρο στην περίπτωση εμφάνισης του καινούργιου κόμματος 3. Η απάντηση στο ερώτημα αυτό εξαρτάται άμεσα από την πολιτική στρατηγική (στόχο) που θα επιλέξει το καινούργιο κόμμα.

Διακρίνουμε δύο είδη στρατηγικών στόχων για το νέο κόμμα:

Στόχος 1 (Σ1): το νέο κόμμα ενδιαφέρεται αποκλειστικά για τη μεγιστοποίηση του αριθμού των ψήφων που θα λάβει, έτσι ώστε να είναι δυνατόν αυτό να κερδίσει τις εκλογές (Palfrey, 1984 και Weber, 1992).

Στόχος 2 (Σ2): το νέο κόμμα αποβλέπει στη μεγιστοποίηση της ιεραρχίας του στο πολιτικό σκηνικό. Δηλαδή, εισερχόμενο αυτό στην πολιτική αρένα έχει ως βασική επιδίωξη να υποσκελίσει το ένα από τα δύο μεγάλα κόμματα ώστε αυτό να καθιερωθεί σαν (κυρίαρχο) "μεγάλο" στην πολιτική σκηνή και φυσικά, στο μέλλον να κερδίσει τις εκλογές (Greenberg and Shepsle, 1987).

Κάθε ένας από τους παραπάνω στόχους, που αφορούν το νέο κόμμα, υποκινεί και διακεκριμένους αντικειμενικούς στόχους, συμπεριφορές και προοπτικές ισορροπίας για τα εγκατεστημένα μεγάλα κόμματα. Η στρατηγική των κομμάτων 1 και 2 θα εξαρτηθεί από τις προσδοκίες τους για το ποια στρατηγική από τις Σ1 και Σ2 θα επιλέξει να ακολουθήσει το νέο κόμμα.

Με τον όρο "πολιτική ισορροπία" εννοούμε την κατάσταση εκείνη στην οποία κανένα κόμμα δεν έχει λόγο (κίνητρο) για να μεταβάλει την πολιτική του θέση. Δεδομένων των στόχων Σ1 και Σ2 διακρίνουμε τις ακόλουθες πολιτικές ισορροπίες

- **Ισορροπία ψήφων:** είναι η επιλογή πολιτικών θέσεων από τα δύο μεγάλα κόμματα που αποκλείουν την πραγματοποίηση του Σ1 από το νέο κόμμα.

- **Ισορροπία ιεραρχίας:** είναι η επιλογή τέτοιων πολιτικών θέσεων από τα δύο μεγάλα κόμματα ώστε να αποκλείεται η πραγματοποίηση του Σ2 από το νέο κόμμα.

3. Το Θεωρητικό Υπόδειγμα

Θεωρούμε ένα υπόδειγμα πολιτικού ανταγωνισμού στο οποίο υπάρχουν, όπως ήδη έχουμε αναφέρει, δύο κυρίαρχα κόμματα, το 1 και το 2 και ένα νεοϊδρυθέν κόμμα, το 3, το οποίο πρόκειται να εισέλθει στον πολιτικό χώρο. Έστω ότι ο πολιτικός χώρος δίνεται από ένα συμπαγές σύνολο $\Omega \subset \mathbb{R}$, για παράδειγμα $\Omega = [0, 1]$. Τα πολιτικά κόμματα χαρακτηρίζονται από τις θέσεις τους, y_i , $i = 1, 2, 3$, που επιλέγουν μέσα στον πολιτικό χώρο.

Έστω T είναι το σύνολο των ψηφοφόρων. Κάθε ψηφοφόρος $t \in T$ έχει ένα σημείο προτίμησης (ιδεολογίας) $w_t \in \Omega$. Υποτίθεται ότι κάθε ψηφοφόρος ψηφίζει εκείνο το κόμμα που βρίσκεται πιο κοντά στο σημείο προτίμησης του¹. Επομένως, για δύο σημεία a και β του πολιτικού χώρου Ω , ο ψηφοφόρος t προτιμά (ψηφίζει) το a αντί του β αν και μόνον αν $\rho(a, w_t) < \rho(\beta, w_t)$, όπου $\rho(x, z) := |x - z|$.

Υπόθεση. Η κατανομή των σημείων προτίμησης των ψηφοφόρων δίνεται από μία συνάρτηση πυκνότητας f , η οποία είναι συνεχής και συμμετρική με μία μόνο επικρατούσα τιμή. Για παράδειγμα, μία τέτοια συνάρτηση f μπορεί να είναι η συνάρτηση της κανονικής κατανομής.

Έστω το σύνολο $A \subset \Omega$. Η υποστήριξη του σημείου $a \in \Omega$ δεδομένου του A , η οποία συμβολίζεται με $S(a|A)$, είναι το σύνολο των ιδεολογικών σημείων $w_t \in \Omega$ των ψηφοφόρων τα οποία βρίσκονται πιο κοντά στο σημείο a από οποιοδήποτε άλλο σημείο του συνόλου A . Δηλαδή:

$$S(a|A) := \{w_t \in \Omega \mid \rho(a, w_t) < \rho(\beta, w_t) \forall \beta \in A \setminus \{a\}, t \in T\}$$

Το μέτρο υποστήριξης ενός σημείου $a \in \Omega$ δεδομένου του συνόλου $A \subset \Omega$, το οποίο συμβολίζεται με $\sigma(a|A)$, είναι ο αριθμός των ψηφοφόρων που ψηφίζει υπέρ του a . Δηλαδή, $\sigma(a|A)$ είναι ο πληθάριθμος του συνόλου $S(a|A)$.

Ορισμός 1. Έστω $y_1^*, y_2^* \in K \subseteq \Omega$ είναι οι πολιτικές θέσεις² των κομμάτων 1 και 2. Στην περίπτωση αυτή τα σημεία y_1^*, y_2^* αποτελούν ισοροπία ψήφου αν και μόνον αν $V(y_1^*, y_2^*) = \emptyset$, όπου:

$$V(y_1^*, y_2^*) := \{y_3 \in M \mid \sigma(y_3 \mid y_1^*, y_2^*) > \max[\sigma(y_1^* \mid y_1^*, y_2^*), \sigma(y_2^* \mid y_1^*, y_2^*)]\},$$

$$K := \{(y_1, y_2) \in \Omega \mid \max \sigma(y_1 \mid y_1, y_2, y_3), \max \sigma(y_2 \mid y_1, y_2, y_3)\},$$

$$M := \{y_3 \in \Omega \setminus \{y_1^*, y_2^*\} \mid \sigma(y_3 \mid \Omega) = \sup S(y_3 \mid \Omega)\}.$$

Ορισμός 2. Έστω $\bar{y}_1, \bar{y}_2 \in \Omega$ είναι οι πολιτικές θέσεις των κομμάτων 1 και 2 αντίστοιχα. Τα σημεία \bar{y}_1, \bar{y}_2 αποτελούν ισορροπία ιεραρχίας αν και μόνον αν $R(\bar{y}_1, \bar{y}_2) = \emptyset$, όπου:

$$R(\bar{y}_1, \bar{y}_2) := \{y_3 \in \Omega \setminus \{\bar{y}_1, \bar{y}_2\} \mid \sigma(y_3 \mid \bar{y}_1, \bar{y}_2) > \min[\sigma(\bar{y}_1 \mid \bar{y}_1, \bar{y}_2), \sigma(\bar{y}_2 \mid \bar{y}_1, \bar{y}_2)]\}.$$

Πρόταση 1. Αν τα σημεία $\bar{y}_1, \bar{y}_2 \in \Omega$ είναι σημεία ισορροπίας ιεραρχίας, τότε τα σημεία αυτά είναι μοναδικά και ικανοποιούν τις δύο παρακάτω σχέσεις

$$F(\bar{y}_1) = \frac{1}{2} F\left(\frac{\bar{y}_1 + \bar{y}_2}{2}\right) \quad (1)$$

και

$$1 - F(\bar{y}_2) = \frac{1}{2} \left[1 - F\left(\frac{\bar{y}_1 + \bar{y}_2}{2}\right) \right], \quad (2)$$

όπου F είναι η αθροιστική συνάρτηση της f .

Απόδειξη. Σύμφωνα με τους Greenberg and Shepsle (1987), Cohen (1987) και Rosell and Weber (1997), οι σχέσεις (1) και (2) αποτελούν αναγκαίες συνθήκες για την ύπαρξη ισορροπίας ιεραρχίας. Για να αποδείξουμε τη μοναδικότητα των σημείων \bar{y}_1, \bar{y}_2 υποθέτουμε ότι $(y_1, y_2) \neq (\bar{y}_1, \bar{y}_2)$, έτσι ώστε $R(\bar{y}_1, \bar{y}_2) = \emptyset$.

Από τις σχέσεις (1) και (2) συνεπάγεται ότι

$$F(y_1) = 1 - F(y_2). \quad (3)$$

Δεδομένου ότι η f είναι συμμετρική, σύμφωνα με τις σχέσεις (1), (2) και (3) ισχύει

$$3F(y_1) = F(y_2). \quad (4)$$

Επομένως, από τις σχέσεις (3) και (4) έχουμε:

$$F(y_2) = \frac{3}{4} \text{ και } F(y_1) = \frac{1}{4}. \quad (5)$$

Επειδή η F είναι γνησίως αύξουσα, συνεχής και αμφιμονοσήμαντη συνάρτηση, τα σημεία y_1, y_2 που ικανοποιούν τις σχέσεις (4) και (5) είναι μοναδικά. Συνεπώς, θα πρέπει $(y_1, y_2) = (\bar{y}_1, \bar{y}_2)$ αν $R(y_1, y_2) = \emptyset$.

Πρόταση 2. Για τα σημεία ισχύει $y_1^*, y_2^* \in K$ ισχύει $V(y_1^*, y_2^*) = \emptyset$ αν και μόνον αν $F(y_1^*) = F(y_2^*) - F(y_1^*) = 1 - F(y_2^*)$.

Απόδειξη. Έστω ότι ισχύει

$$F(y_1^*) = F(y_2^*) - F(y_1^*) = 1 - F(y_2^*). \quad (6)$$

Στην περίπτωση αυτή, για κάθε $y_3 \in \Omega \setminus \{y_1^*, y_2^*\}$ διακρίνουμε τις εξής περιπτώσεις

(α) αν $y_3 < y_1^*$, τότε $\sigma(y_3 \mid y_1^*, y_2^*) = F(y_3) = F(y_1^*) - \varepsilon$, όπου $\varepsilon > 0$ αριθμός οσοσδήποτε μικρός. Είναι γνωστό ότι $1 - F\left(\frac{y_1^* + y_2^*}{2}\right) > 1 - F(y_2^*)$ και

$$\sigma(y_2^* \mid y_1^*, y_2^*) = 1 - F\left(\frac{y_1^* + y_2^*}{2}\right). \text{ Επομένως:}$$

$$\sigma(y_2^* \mid y_1^*, y_2^*) > \sigma(y_3 \mid y_1^*, y_2^*) \quad (7)$$

(β) αν $y_3 > y_2^*$, τότε με τον ίδιο τρόπο όπως και στην περίπτωση (α) μπορούμε εύκολα να αποδείξουμε

$$\sigma(y_1^* \mid y_1^*, y_2^*) > \sigma(y_3 \mid y_1^*, y_2^*) \quad (8)$$

(γ) αν $y_1^* < y_3 < y_2^*$, τότε $\sigma(y_3 \mid y_1^*, y_2^*) = \frac{1}{2}[F(y_2^*) - F(y_1^*)]$ και επομένως από τη σχέση (6) προκύπτει:

$$\sigma(y_3|y_1^*, y_2^*) < \sigma(y_i^*|y_1^*, y_2^*) \quad i = 1, 2. \quad (9)$$

Από τις σχέσεις (7), (8) και (9) συνεπάγεται ότι $V(y_1^*, y_2^*) = \emptyset$. Αν $V(y_1^*, y_2^*) = \emptyset$, τότε ισχύει $\sigma(y_3|y_1^*, y_2^*) < \sigma(y_i^*|y_1^*, y_2^*)$ για $i = 1, 2$. Εύκολα αποδεικνύεται ότι θα πρέπει επίσης να ισχύει η ισότητα (6). Για παράδειγμα, έστω $F(y_1') > 1 - F(y_2')$ για $y_1', y_2' \in \Omega \setminus \{y_1^*, y_2^*\}$. Στην περίπτωση που ισχύει:

$$F(y_1') > \frac{1}{2}[F(y_2') - F(y_1')], \quad (10)$$

για $y_3 = y_1' - \varepsilon$ θα έχουμε

$$\sigma(y_3|y_1', y_2') > \sigma(y_1'|y_1', y_2'). \quad (11)$$

Η σχέση (11) ισχύει φυσικά και στην περίπτωση που αντιστραφεί η ανισότητα (10) και $y_3 = y_1' + \varepsilon$. Λόγω συμμετρίας της f , αν ισχύει $F(y_1') < 1 - F(y_2')$, βρίσκουμε ότι $\sigma(y_3|y_1', y_2') > \sigma(y_2'|y_1', y_2')$ για $y_3 = y_2' \pm \varepsilon$. Επομένως, πρέπει

$$F(y_1') = 1 - F(y_2')$$

Έστω $F(y_1') = 1 - F(y_2') < F(y_2') - F(y_1')$, τότε για $y_3 \in (y_1', y_2')$ έχουμε $\sigma(y_i'|y_1', y_2', y_3) < \sigma(y_i^*|y_1^*, y_2^*, y_3)$ για $i = 1, 2$, που σημαίνει $y_1', y_2' \notin K$. Επομένως, η ισότητα (6) θα πρέπει να ισχύει.

Από τη σχέση (6) συνεπάγεται ότι τα σημεία y_1^*, y_2^* λόγω της συμμετρίας της f χωρίζουν την κατανομή σε τρία ίσα μέρη. Επομένως, ισχύει:

$$2F(y_1^*) = F(y_2^*) \quad (12)$$

Σύμφωνα με τις σχέσεις (6) και (12) έχουμε

$$F(y_2^*) = \frac{2}{3} \quad \text{και} \quad F(y_1^*) = \frac{1}{3}.$$

Άρα, χρησιμοποιώντας τα ίδια επιχειρήματα, όπως στην πρόταση 1, έχουμε ότι για κάθε $(y_1, y_2) \in \Omega$ που ισχύει $(y_1, y_2) \neq (y_1^*, y_2^*)$ θα πρέπει $V(y_1, y_2) \neq \emptyset$. Έτσι, τα σημεία y_1^* και y_2^* είναι μοναδικά στο Ω .

Θεώρημα. Αν για τα σημεία $y_1^*, y_2^* \in K$ και $\bar{y}_1, \bar{y}_2 \in \Omega \setminus K$ ισχύουν $V(y_1^*, y_2^*) = \emptyset$ και $R(\bar{y}_1, \bar{y}_2) = \emptyset$, τότε ισχύει η σχέση: $\rho(\bar{y}_1, \bar{y}_2) > \rho(y_1^*, y_2^*)$.

Απόδειξη. Από τις προτάσεις 1 και 2 γνωρίζουμε ότι $F(\bar{y}_1) = \frac{1}{4}$, $F(\bar{y}_2) = \frac{3}{4}$, $F(y_1^*) = \frac{1}{3}$ και $F(y_2^*) = \frac{2}{3}$. Επειδή η F είναι γνησίως αύξουσα στο Ω , συνεπάγεται ότι $\bar{y}_1 < y_1^* < y_2^* < \bar{y}_2$ ή $\rho(y_1^*, y_2^*) < \rho(\bar{y}_1, \bar{y}_2)$.

4. Συζήτηση

Σύμφωνα με το θεώρημα που παρουσιάσαμε στο προηγούμενο τμήμα, η ισορροπία — ιεραρχίας έχει ως αποτέλεσμα τα μεγάλα κόμματα να είναι λιγότερο μετριοπαθή στις ιδεολογικές τους θέσεις σε σχέση με την ισορροπία-ψήφου. Με άλλα λόγια, στην περίπτωση της ισορροπίας — ιεραρχίας θα εμφανίζονται μεγαλύτερες διαφορές στις πολιτικές τοποθετήσεις των δύο μεγάλων κομμάτων και επομένως, οι θέσεις τους στον πολιτικό χώρο θα παρουσιάζουν μεγαλύτερη απόκλιση από αυτή που εμφανίζουν στην περίπτωση ισορροπίας — ψήφου. Έτσι, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι αν στο πολιτικό σκηνικό όλα τα κόμματα ενδιαφέρονται για τη μεγιστοποίηση του απόλυτου αριθμού των ψήφων που θα λάβουν, τότε τα κυρίαρχα κόμματα θα αναμένουν πρόκληση από ένα νέο μετριοπαθές κόμμα, το οποίο θα προσπαθήσει να καλύψει τον χώρο του κέντρου. Αντίθετα, αν τα κόμματα ενδιαφέρονται για την ιεραρχία που θα έχουν στον πολιτικό χώρο, τότε τα κυρίαρχα κόμματα θα πρέπει να αναμένουν μια πρόκληση από ένα νέο κόμμα το οποίο θα είναι πολύ κοντά όσον αφορά την πολιτική του ιδεολογία σε ένα από τα κυρίαρχα κόμματα, αλλά λίγο πιο μετριοπαθές ή πιο ακραίο. Όταν η ιεραρχία θεωρείται σημαντική, δηλαδή η διατήρηση της κυριαρχίας (προνομιούχες θέσεις) που έχουν τα δύο μεγάλα κόμματα, τότε αυτά θα ενδιαφέρονται για τη συσπίρωση των οπαδών τους. Επομένως, ένας ψηφοφόρος του οποίου η πολιτική θέση είναι πιο ακραία από αυτή του κόμματος θεωρείται το ίδιο σημαντικός με έναν μετριοπαθή ψηφοφόρο. Σε αυτή την περίπτωση, η απόκλιση των δύο μεγάλων κομμάτων στον πολιτικό χώρο φανερώνει την προσπάθειά τους να αποκλείσουν το νέο

κόμμα να επιτύχει την υποστήριξη "ακραίων" οπαδών. Με άλλα λόγια, τα μεγάλα κόμματα εδώ προσέχουν όχι μόνο τη θέση τους σε σχέση με τον τρέχοντα πολιτικό ανταγωνισμό μεταξύ τους, αλλά ενεργούν και κατά τέτοιο τρόπο ώστε να περιορίσουν την πιθανότητα να "εκθρονισθούν" από την προνομιούχο θέση τους από το νεοεισελθέν στην πολιτική σκηνή κόμμα.

Αν όλα τα κόμματα έχουν σαν βασικό τους στόχο την απόλυτη μεγιστοποίηση των ψήφων, τότε ο πολιτικός χώρος παραμένει σταθερός, υπό την έννοια ότι τα μεγάλα κόμματα διατηρούν την κυριαρχία τους.

Η παραπάνω ανάλυση θέτει το βασικό ερώτημα που αφορά τις στρατηγικές επιλογές των κομμάτων. Για παράδειγμα, αν ο δρόμος για την εξουσία προϋποθέτει την αποδοχή ενός κόμματος από το εκλογικό σώμα ότι είναι ένα από τα δύο "κυρίαρχα" κόμματα (τα οποία υποτίθεται ότι εναλλάσσονται στην εξουσία), τότε ένα νέο κόμμα θα ακολουθεί λάθος στρατηγική αν προσπαθεί να μεγιστοποιήσει τον απόλυτο αριθμό των ψήφων του.

Επίσης, σημαντικό πρόβλημα είναι και οι σωστές προσδοκίες των κυρίαρχων κομμάτων αναφορικά με την πιθανή στρατηγική που θα ακολουθήσει ο νέος πολιτικός ανταγωνιστής. Αν υποτεθεί ότι τα μεγάλα κόμματα έχουν διαμορφώσει την προσδοκία πως το νέο κόμμα αποβλέπει στη μεγιστοποίηση του απόλυτου αριθμού των ψήφων του, ενώ αυτό έχει σαν στόχο τον "εκθρονισμό" ενός από τα μεγάλα κόμματα, τότε από την προηγούμενη ανάλυση είναι προφανές ότι το νέο κόμμα μπορεί να πετύχει τον στόχο του, καταλαμβάνοντας στον πολιτικό χώρο μια θέση είτε αριστερά του πρώτου ή δεξιά του δευτέρου κόμματος.

Ένα άλλο σημαντικό χαρακτηριστικό της ανάλυσης είναι και η ισορροπία της πολιτικής δύναμης μεταξύ των δύο μεγάλων κομμάτων, με την έννοια ότι κάθε κόμμα συγκεντρώνει το 50% των ψηφοφόρων. Αν η πολιτική δύναμη δεν είναι μοιρασμένη ίσα, τότε το δεύτερο σε δύναμη κόμμα μπορεί να βελτιώσει τη θέση του μετακινούμενο λίγο πιο κοντά προς το πρώτο σε δύναμη κόμμα. Σε αυτή την περίπτωση, το νέο κόμμα μπορεί να εισέλθει πολύ κοντά στο πρώτο σε δύναμη κόμμα και να λάβει περισσότερους ψήφους από αυτό. Το τελικό αποτέλεσμα θα είναι το δεύτερο σε δύναμη κόμμα να κερδίσει τις εκλογές, το νεοεισελθέν κόμμα να έρθει δεύτερο και το πρώην πρώτο κόμμα "εγκλωβισμένο" μεταξύ του παλιού και του νέου ανταγωνιστή να καταλάβει την τρίτη θέση.

5. Συμπεράσματα

Στην παρούσα εργασία παρουσιάσαμε ένα θεωρητικό υπόδειγμα πολιτικού παιγνίου, όπου κυριαρχούν δύο μεγάλα κόμματα. Η ανάλυση έδειξε ότι η δημιουργία ενός νέου κόμματος θα έχει ως αποτέλεσμα τα υφιστάμενα μεγάλα κόμματα να αποκλίνουν στον πολιτικό χώρο ώστε να συσπειρώσουν τους οπαδούς τους μέσω σαφούς πολιτικού στίγματος ή/και οξύτερης αντιπαράθεσης και φυσικά να ελαχιστοποιήσουν τις απώλειες (διαρροές) προς το νέο κόμμα. Αντίθετα, τα δύο μεγάλα κόμματα θα συγκλίνουν στον πολιτικό χώρο ώστε να μην επιτρέψουν τον ξωτικό χώρο του κέντρου για το νέο κόμμα στην περίπτωση που αυτό θέλει να αυξήσει τον απόλυτο αριθμό των ψήφων του.

Θα πρέπει να τονίσουμε ότι το υπόδειγμα που αναπτύξαμε είναι στατικό και επομένως ανοικτά παραμένουν ερωτήματα για τη διαχρονική δυναμική του πολιτικού συστήματος, όπως είναι το πρόβλημα της συσπείρωσης και αξιοπιστίας των μεγάλων κομμάτων, όταν μάλιστα αυτά θα συγκλίνουν στον πολιτικό χώρο και φυσικά οι φυγόκεντρες δυνάμεις θα είναι μεγαλύτερες.

Επίσης χρήζει εξέτασης το κατά πόσον τα μεγάλα κόμματα μπορούν να θέσουν εμπόδια εισόδου στο νέο κόμμα. Ένα τέτοιο εμπόδιο είναι οι λεγόμενες επιδράσεις υπόληψης (reputation effects), σύμφωνα με τις οποίες τα μεγάλα (προϋπάρχοντα) κόμματα έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα στις χωρο-πολιτικές τους επιλογές, σε σχέση με τον νέο επίδοξο πολιτικόν ανταγωνιστή, γιατί ο τελευταίος εμφανίζει έλλειψη αξιοπιστίας όσον αφορά την πιστή εκτέλεση των πολιτικών του προγραμμάτων.

Υποσημειώσεις

1. Στην περίπτωση που περισσότερα κόμματα του ενός βρίσκονται πιο κοντά και ισαπέχουν από το σημείο προτίμησης ενός ψηφοφόρου, ο ψηφοφόρος αυτός επιλέγει τυχαία ένα από τα κόμματα αυτά.

2. Για λόγους ευκολίας υποθέτουμε ότι $y_1 < y_2$.

Βιβλιογραφία

- Cohen R. (1987), *Symmetric 2-Equilibria of Unimodal Voter Distribution Curves*, Harvard University, mimeo.
- Greenberg J. and Shepsle K. (1987), "The Effect of Electoral Rewards in Multiparty Competition with Entry", *American Political Science Review*, 81, pp. 525-537.
- Palfrey T. (1984), "Spatial Equilibrium with Entry", *Review of Economic Studies*, 51, pp. 139-156.
- Rossel M. and Weber S. (1997), *Balance of Power in a Model of Spatial Competition with Rank Objectives*, Southern Methodist University, mimeo.
- Weber S. (1992), "On Hierarchical Spatial Competition", *Review of Economic Studies*, 59, pp. 407-425.